

กระทู้ถามที่ ๐๕๕/ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๓๐ มกราคม ๒๕๕๒

เรื่อง การขอสนับสนุนอาสาสมัคร
กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถามนายรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ ในด้านความปลอดภัยของชีวิต ทรัพย์สิน การปฐมพยาบาล และการจราจรโดยรัฐได้มีการจัดฝึกอบรมให้กับประชาชนที่อาสาสมัครเข้าร่วมโครงการและมีอบรมเสร็จก็นำลงไปสู่การปฏิบัติ แต่ในการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐยังคงมีปัญหา ซึ่งเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัคร จึงขอเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลมีนโยบายในการให้การสนับสนุนอาสาสมัครที่ได้รับการฝึกอบรมอย่างไร
ขอทราบรายละเอียด

๒. รัฐบาลมีกฎหมายหรือระเบียบวิธีการเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครอย่างไร
ขอทราบรายละเอียด

๓. รัฐบาลมีนโยบายที่จะจัดให้มีสวัสดิการให้กับกลุ่มอาสาสมัครผู้ปฏิบัติงานอย่างไร
ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในที่ประชุมสภา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

วิชาญ มินชัยนันท์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย

กรุงเทพมหานคร

คำตอบกระทู้ถามที่ ๐๕๕/ร.

ของ นายวิชาญ มินชัยนันท์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เรื่อง การขอสนับสนุนอาสาสมัคร

ข้าพเจ้า นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ขอตอบกระทู้ถาม เรื่อง การขอสนับสนุนอาสาสมัคร ของท่านสมาชิกผู้มีความสนใจ ดังนี้

คำตอบข้อที่ ๑

ขอเรียนว่า อาสาสมัคร (volunteer) หมายถึง บุคคลที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือสังคม เป็นผู้สมัครใจ และเสียสละเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ปัจจุบันอาสาสมัครมีอยู่เป็นจำนวนมากในหลายรูปแบบ ซึ่งแบ่งได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ อาสาสมัครของภาคราชการ และอาสาสมัครของภาคเอกชน

ที่ผ่านมารัฐบาลได้ให้การสนับสนุนอาสาสมัครที่เข้ารับการอบรมกับทางราชการในหลายประการด้วยกัน เช่น การสนับสนุนความรู้พื้นฐานและเพิ่มศักยภาพเฉพาะด้าน เครื่องแต่งกายในการปฏิบัติหน้าที่ เครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ให้แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ชุดปฏิบัติการค้นหาและกู้ภัยตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ชีพกู้ภัย (One Tambon One Search And Rescue Team : OTOS)

ในส่วน of อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับการดูแลสุขภาพอนามัย รวมถึงโครงการต่าง ๆ ของกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องบ้างในบางส่วนด้านความปลอดภัยของชีวิต ทรัพย์สิน การปฐมพยาบาล การจราจร และอื่น ๆ ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้จัดให้ อสม. ได้รับการฝึกอบรมและต้องผ่านการอบรมตามหลักสูตรมาตรฐาน อสม. ๔๓ ชั่วโมงตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด โดยมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการบริการสาธารณสุขที่จำเป็น การส่งเสริมสุขภาพและการเฝ้าระวังทางสุขภาพในชุมชนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพภายใต้การพึ่งตนเองด้านสุขภาพของชุมชนตามหลักการสาธารณสุขมูลฐานในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรค การรักษาพยาบาลเบื้องต้น การฟื้นฟูสุขภาพ การอนามัยแม่และเด็ก การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค การอนามัยสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการชุมชน และทำหน้าที่สื่อสารด้านสุขภาพในชุมชน การดำเนิน

โครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการคัดกรองภาวะสุขภาพเบื้องต้น โครงการการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่บ้าน และโครงการดูแลโรคระบาดในพื้นที่ตามช่วงฤดูกาลของการระบาด โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลจะมีการณรงค์เพื่อป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่การฝึกอบรมดังกล่าวจะเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อพื้นที่ที่ อสม. อาศัยอยู่ในแต่ละท้องถิ่น โดยเน้นการดูแลเบื้องต้นและระบบการดูแลเชิงรุกให้ครอบคลุมทุกกลุ่มอายุ เช่น ทารก เด็กวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ วัยสูงอายุ รวมถึงผู้พิการ อันเป็นการดูแลที่บ้านในสถานะญาติหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ป่วยที่สามารถให้การดูแลที่บ้านได้

ทั้งนี้ ในการฝึกอบรมดังกล่าวผู้ให้การฝึกอบรมจะเป็นบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขและสาขาที่เกี่ยวข้อง เช่น แพทย์ พยาบาลวิชาชีพ นักวิชาการสาธารณสุข เป็นต้น รวมทั้งยังมีการวัดและประเมินผลในแต่ละเรื่องของการฝึกอบรมจำแนกตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

คำตอบข้อที่ ๒

ขอเรียนว่า มีกฎหมายหรือระเบียบวิธีการเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๒๒ ในอำเภอและทุกเขตในกรุงเทพมหานคร เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือราชการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหลัก ปัจจุบันได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๒๒ และใช้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ แทน และได้ใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งในด้านการฝึกอบรม การจัดโครงสร้างของหน่วยการปกครองบังคับบัญชา สิทธิและวินัย หน้าที่และการสั่งใช้ รวมถึงเครื่องหมายบัตรประจำตัว และเครื่องแต่งกายด้วย โดยผู้ที่มีอำนาจสั่งใช้ให้ อปพร. ปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วย ระดับประเทศ ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย/อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระดับจังหวัด ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด/ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ระดับอำเภอ/เขตในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ นายอำเภอ/ผู้อำนวยการเขตในกรุงเทพมหานคร ระดับท้องถิ่น ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น (นายกเมืองพัทยา/นายกเทศมนตรี/นายก อบต. แล้วแต่กรณี)

ในกรณีอาสาสมัครของภาคเอกชน หรือองค์การสาธารณกุศลที่เข้ามาช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในระหว่างเกิดสาธารณภัย พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้ผู้อำนวยการ (นายกเทศมนตรี นายก อบต. นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี)

หรือเจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจมอบหมายภารกิจ หรือจัดสถานที่ให้องค์การสาธารณสุข และบุคคลดังกล่าวในการให้ความช่วยเหลือได้ตามที่เห็นสมควร เพื่อให้การช่วยเหลือหรือบรรเทา สาธารณภัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ผู้อำนวยการแจ้งให้องค์การสาธารณสุขและบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่อยู่ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ทราบถึงแนวทางการปฏิบัติตามแผน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด หรือแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร และวิธีการประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย

ในส่วนของการทรวงสาธารณสุข ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติอาสาสมัคร สาธารณสุข พ.ศ. .... เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา เนื่องจาก อสม. เป็นประชาชนผู้เสียสละ มีจิตอาสาที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพภายใต้การพึ่งตนเองด้านสุขภาพของชุมชน ตามหลักการสาธารณสุขมูลฐานในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมและป้องกัน โรค การรักษาพยาบาลเบื้องต้น การฟื้นฟูสุขภาพ และทำหน้าที่สื่อสารด้านสุขภาพในชุมชน ประกอบกับ มีการถ่ายโอนภารกิจด้านสุขภาพอนามัยสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อสม. จึงสมควรที่จะได้รับรอง สถานภาพและพัฒนาให้มีมาตรฐานในระบบเดียวกัน และออกกฎหมายว่าด้วยอาสาสมัครสาธารณสุขขึ้น เพื่อการส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครอง และดูแลสิทธิประโยชน์และเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ อสม. อย่างเป็นระบบ ตลอดจนให้การคุ้มครองประชาชนจากการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีมาตรฐานของ อสม. กระทรวงสาธารณสุข

คำตอบข้อที่ ๑

ขอเรียนว่า รัฐบาลได้ตระหนักถึงความเสียหายของกลุ่มอาสาสมัครผู้ปฏิบัติงาน โดยมีนโยบาย ในการจัดให้มีสวัสดิการ ดังนี้

๑. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ได้รับเงินสนับสนุนช่วยเหลือเมื่อมีการสั่งใช้ ให้ปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

๑) กรณีที่ยังไม่เกิดสาธารณภัย หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีคำสั่งใช้ อปพร. ไปปฏิบัติงานด้านการป้องกันสาธารณภัยและหน้าที่อื่นที่เป็นหน้าที่ของท้องถิ่นเป็นระยะเวลาเกิน ๑๒ ชั่วโมง สามารถเบิกจ่าย ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ และค่าเช่าที่พักให้แก่ อปพร. ได้ ตามอัตราที่กำหนด ไว้ในบัญชีแนบระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยเทียบตำแหน่งสมาชิก อปพร. ในอัตราของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นระดับ ๑ กล่าวคือหาก อปพร. ไปปฏิบัติหน้าที่

ในพื้นที่ที่กำหนด อปพร. จะได้รับเบี้ยเลี้ยงประเภท ก. วันละ ๑๕๐ บาท (ในกรณีเดินทางไปปฏิบัติงานที่อำเภอเมืองหรือต่างจังหวัด) หรือประเภท ข. วันละ ๑๐๘ บาท (ในกรณีที่เดินทางไปปฏิบัติงานในพื้นที่อำเภอหรืออำเภอใกล้เคียง) แล้วแต่พื้นที่ปฏิบัติงานส่วนค่าพาหนะเบิกได้ตามที่จ่ายจริงตามระเบียบ อย่างไรก็ตาม การเบิกจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยงให้แก่ อปพร. อาจมีปัญหาเนื่องจากในฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งอาจไม่คืน แต่ก็สามารถบรรเทาได้ หากมีการวางแผนการใช้จ่ายให้ อปพร. ปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม ตามกำลังงบประมาณที่มีอยู่

๒) กรณีเกิดเหตุการณ์สาธารณภัย และผู้ว่าราชการจังหวัดได้ประกาศเป็นพื้นที่ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสั่งใช้ อปพร. ไปช่วยผู้ประสบภัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายเป็นค่าเบี้ยเลี้ยงให้แก่สมาชิก อปพร. ในอัตราวันละ ๑๒๐ บาท และเพิ่มอีก ๑ เท่า (๒๔๐ บาท) และค่าอาหารประกอบเลี้ยงหมาจ่ายให้แก่ อปพร. คนละ ๑๐๐ บาท/มื้อ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดที่เกิดเหตุภัยพิบัติสามารถมีคำสั่งใช้และเบิกจ่ายเงินให้สมาชิก อปพร. ที่มาช่วยเหลือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่ง อปพร. ที่ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่จะได้รับค่าตอบแทนในอัตรากำลังแรงงานขั้นต่ำของจังหวัดตามอัตราที่กำหนดไว้ในประกาศของกระทรวงแรงงาน

นอกจากนี้ อปพร. ที่ปฏิบัติหน้าที่ยังมีสิทธิได้รับสวัสดิการเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) ได้รับเงินสงเคราะห์เมื่อบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งสิทธิประโยชน์ค่ารักษาพยาบาล (ตามจ่ายจริง) และเงินค่าจัดการศพ (๒๐,๐๐๐ บาท) ตามพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัย เนื่องจากการช่วยเหลือราชการการปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ เช่น กรณีเสียชีวิตจะได้รับเงินชดเชย จำนวน ๓๐ เท่าของเงินเดือนขั้นต้นข้าราชการระดับ ๓ เดิม (๒๐๔,๐๐๐ บาท)

(๒) การลดหย่อนอัตราค่าโดยสารรถไฟ ในอัตราร้อยละ ๒๐ ทุกระยะทางเฉพาะการเดินทางในรถนั่งชั้น ๓ ชั้นรถ ในช่วง ๔ เดือน ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงกันยายนของทุกปี

(๓) การจัดหาเครื่องแบบให้กับ อปพร. โดยกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้จ่ายเงินเพื่อจัดซื้อเครื่องแบบชุดฝึก เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม

(๔) การยกย่องเชิดชูเกียรติโดยการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ เพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่ได้เสียสละ

ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ และการจัดให้มีรางวัลให้แก่ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและสมาชิก อปพร. ดีเด่นแต่ละจังหวัด ซึ่งได้มีการมอบรางวัลในวันสถาปนา อปพร. (๒๒ มีนาคม ของทุกปี)

(๕) การจัดตั้งมูลนิธิอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนกลาง/กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้จัดตั้งมูลนิธิอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขึ้นมาสนับสนุนค่าใช้จ่ายและสงเคราะห์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนอีกทางหนึ่ง

สำหรับแนวทางการพัฒนาสิทธิสวัสดิการให้แก่ อปพร. ในระยะต่อไป รัฐบาลจะขยายผลในเรื่องของการจัดตั้งมูลนิธิ กองทุนสวัสดิการให้มากยิ่งขึ้นในแต่ละจังหวัดและการขอลดหย่อนอัตราค่าโดยสารรถไฟให้ได้ตลอดปี รวมทั้งการขอลดหย่อนค่าใช้จ่ายในการเดินทางอื่น ๆ ด้วย

๒. อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ปัจจุบันประเทศไทยนับเป็นประเทศเดียวในโลกที่นำระบบอาสาสมัครสาธารณสุขมาดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานอย่างแท้จริง และขณะนี้ อสม. ปฏิบัติงานด้วยจิตอาสา เสียสละทั้งเวลา กำลังกาย กำลังทรัพย์ และเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพในชุมชนกว่า ๓๐ ปีแล้ว จนเป็นที่ยอมรับของสังคม กระทรวงสาธารณสุข จึงได้มีนโยบายในการให้การสนับสนุน อสม. ที่ปฏิบัติหน้าที่จริง ดังต่อไปนี้

๑) การจัดสวัสดิการให้การช่วยเหลือในการรักษาพยาบาล โดยให้ อสม. และครอบครัว ได้รับการช่วยเหลือลดค่าห้องพิเศษและค่าอาหารพิเศษ ตามอัตราที่กำหนด

๒) การจัดสวัสดิการด้านการศึกษา โดยได้ดำเนินการจัดสรรให้แก่ อสม. และบุตร ธิดา เข้าศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ ในสถาบันการศึกษาของกระทรวงสาธารณสุข

๓) การเทียบตำแหน่ง อสม. โดยกรมบัญชีกลางได้เทียบตำแหน่ง อสม. จากตำแหน่งข้าราชการพลเรือนระดับ ๑ ให้เทียบเท่ากับตำแหน่งข้าราชการพลเรือนระดับ ๓ เพื่อประโยชน์ในการเดินทางไปราชการในราชอาณาจักร เพื่อเข้าประชุม อบรม สัมมนา ตามพระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ

๔) การยกระดับการศึกษา โดยลงนามความร่วมมือการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับ อสม. กับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเปิดโอกาสให้กับ อสม. ได้พัฒนาตนเองด้วยการเข้ารับการศึกษานอกโรงเรียน โดย อสม. สามารถเทียบโอนผลการเรียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน

๕) การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการออกปฏิบัติงานบริการสุขภาพในภาวะฉุกเฉินของ อสม. โดยกรมบัญชีกลางได้อนุมัติให้เบิกจ่ายค่าตอบแทน อสม. ผู้ปฏิบัติงานบริการสุขภาพในภาวะฉุกเฉินให้ทางราชการได้เท่าที่จ่ายจริงในอัตราที่กำหนด

๖) การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้กับ อสม. ดีเด่นระดับชาติ

๗) การมอบเข็มเชิดชูเกียรติ โดยจัดทำและมอบเข็มเชิดชูเกียรติสำหรับ อสม. ที่ปฏิบัติงานมาเป็นระยะเวลานานเป็นประจำทุกปี

๘) การจัดกิจกรรมในงานวันอาสาสมัครสาธารณสุขแห่งชาติ วันที่ ๒๐ มีนาคม ของทุกปี

๙) การได้รับการลดค่าโดยสารรถไฟตามอัตราที่กำหนด

ปัจจุบันรัฐบาลได้ดำเนินการจัดให้มีเงินสวัสดิการค่าตอบแทน เดือนละ ๖๐๐ บาท ให้แก่ อสม. ทั้งนี้ เพื่อสร้างแรงจูงใจหนุนเสริมให้ อสม. ทั่วประเทศได้ปฏิบัติงานเชิงรุกในการส่งเสริมสุขภาพของท้องถิ่นและชุมชน การดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ การดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาล และการเฝ้าระวังโรคในชุมชนอย่างต่อเนื่องต่อไป